

Dammen in de Sahel: meer water, minder erosie aanvraag 2026-27

DOEL:

Algemeen:

- Voedselzekerheid voor honderden gezinnen
- Bescherming van landbouwgrond van zes dorpen
- Verhoging van het grondwaterpeil bij zes dorpen
- Voldoende water in de putten voor consumptie en voor moestuinen van vrouwen

Specifiek

- Aanleg van zes kleine dammen bij zes dorpen.

DOELGROEP: Ongeveer 25.000 inwoners van Baldje, Bourtie, Djawri, Mabar, Tchourourou en Zourni.

PROJECTHOUDER: Fédération des Banques de Céréales; Bisdoum Mongo.

KOSTEN: 18.000 € (3.000 € per dam)

ACHTERGROND

De Sahel lijkt leeg, maar steeds meer mensen moeten er de beschikbare vruchtbare grond delen. De Sahel lijkt ook droog, maar in de regentijd kan het water met bakken uit de hemel komen. Door klimaatverandering regent het vaak heviger gedurende een kortere periode. In de provincie Guera komt het water dan met enorme kracht van de bergen omlaag en sleurt de vruchtbare top laag van landbouwgrond mee. Als de schade erg groot is, is die binnen de tijd van een mensenleven onherstelbaar. In de Guera zien boeren elk jaar opnieuw stukken grond van zichzelf of van buren wegslaan en hun bron van inkomsten kleiner worden. Soms proberen ze het water tegen te houden door snel dammen te bouwen van grote bomen... die ze daarvoor kappen, waardoor de bodem het jaar daarop nog minder water en klappen kan opvangen.

DAMMEN

Gelukkig bieden bergen in het gebied ook een oplossing. Uit de rotsen kun stenen worden gehakt om dammen van te bouwen. Dammen van maximaal 20 meter lang (in de bedding van een stroom tot ongeveer 10 meter breed) werken goed. Dammen die in de bergen worden aangelegd, tussen rotsen in, werken geweldig:

- **Erosie stopt.** De kracht waarmee het water in de regentijd door de akkers vloeit neemt af.
- **Het grondwaterpeil stijgt.** Achter de dam, stroomopwaarts, blijft het water lang staan. Daardoor sijpelt het ter plekke in de grond, zodat het grondwaterpeil in de directe omgeving stijgt. Het waterniveau in putten stijgt. Putten die anders aan het eind van de droge tijd droog vielen, blijven water behouden.
- **Kleine gaten in akkers worden opgevuld.** Stroomafwaarts van de dam kunnen geulen die door erosie zijn ontstaan zich in de regentijd weer vullen met dood plantenmateriaal en aarde en weer bebouwbaar worden.

DOELGROEP/ INITIATIEFNEMERS

Aanvragen voor hulp bij aanleg van een dam komen binnen bij de Federatie van Graanbanken, die in het kader van het project Moeder Aarde financiële steun ontvangt van de katholieke kerk. De aanvragers zijn dorpsgemeenschappen, vertegenwoordigd door het dorps hoofd of de voorzitter van de leden van een graanbank. Allen zijn akkerbouwers. In heel Tsjaad is landbouw de belangrijkste bron van inkomsten voor meer dan 95% procent van de bevolking.

De grond in de Guera is vruchtbaar. De belangrijkste gewassen voor consumptie en voor de markt zijn gierst, sorghum, pinda's en sesam. Maar ook hier leeft de bevolking op de rand van bestaanszekerheid. Een goede oogst betekent kinderen naar school en nieuwe schoenen of medicijnen als het nodig is. Na een slechte oogst moeten er kinderen van school worden afgehaald, er wordt gewoon minder gegeten en elke kwaal of malaria aanval kan uitgroeien tot een dodelijke ziekte.

De overgrote meerderheid van de bevolking is Moslim. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling van de Katholieke kerk, die dit project met geld en organisatiecapaciteit steunt, om dat te veranderen.

Tsjaad is een schrijnend voorbeeld van een *failing state* – de overheid krijgt weinig voor elkaar en heeft ook weinig ambitie om de bevolking te helpen. Mensen pakken indrukwekkend veel zelf aan, van onderwijs tot dammen.

Dam bij Bokyo na het regenseizoen. Zwakke plek kon gerepareerd worden.

Dam op rotshelling bij Forra. ideale situatie.

Tweehonderd inwoners van Tarro verdienen het hele droge seizoen een goed inkomen door sla, dankzij de dam die ze hebben aangelegd. Daarvoor was het hier van oktober tot juni kurkdroog.

HOE

In veel dorpen hopen mensen hun akkers te kunnen beschermen door dammen, maar het gebied leent zich niet overal voor de kleine dammen die met bescheiden middelen kunnen worden aangelegd. Daar waar rotsen als natuurlijke steunpilaar voor een dam kunnen dienen, is de aanleg goed te doen. Dat wil zeggen dat mannen en vrouwen met zware hamers en breekijzers stenen uit de bergen hakken. Daarvan bouwen ze zelf een dam, die ze inpakken in een vlechtwerk van roestvrij staaldraad. Tientallen mensen werken aan de dam, gedurende twee tot vier maanden. De materialen worden betaald en geleverd door het project Moeder Aarde van de Federatie van Graanbanken.

Gang van zaken in detail:

- Dorpsgemeenschap neemt contact op met de Federatie van Graanbanken.
- De coördinator daar bekijkt de fysieke situatie en de organisatie van de dorpsgemeenschap. Men bepaalt hoeveel hamers, kruiwagens en staaldraad nodig zijn.

- De Federatie levert hamers, breekijzers, kruiwagens en houdt contact. Tientallen inwoners werken mee aan het hakken van stenen. De hamers zijn na een paar weken vaak kapot en de kruiwagens krom. Het idee om ze te leen te geven en daarna aan een volgend dorp uit te lenen is opgegeven.
- Wanneer er genoeg stenen zijn, huurt de Federatie zonodig een vrachtwagen die ze vervoert naar de plek waar de dam moet komen.
- Intussen is staaldraad besteld en wordt een cursus staaldraad vlechten georganiseerd.
- Mannen en vrouwen bouwen een dam (1 meter diep en dan nog 1,5 meter boven de grond) en vlechten een net en bevestigen dat om stenen. Als er geen natuurlijk rotsplateau is aan de stroomafwaartse kant van de dam, wordt een plateau gelegd van stenen. Dat voorkomt dat het vallende water de bodem daar uitgraft en de dam ondergraft.
- Al het werk gebeurt na de oogst, vanaf december of januari. Het moet voor de regentijd (vanaf juni) klaar zijn en liefst voor de allergrootste hitte (50 graden C) in april, mei. Het komt vaak voor dat er in maart, als de temperatuur ook al tegen de 50 graden loopt, nog hard gewerkt wordt.
- Tenminste een keer per twee weken gaat een projectmedewerker kijken of de dam de goede vorm krijgt.

Zwaar werk,

iets minder zwaar werk.

ORGANISATIE EN MONITORING

De Federatie van Graanbanken is een grass-roots organisatie die in 1994 tijdens een hongersnood is ontstaan. Destijds was dat om met hulp van de Katholieke Kerk graanvoorraden aan te leggen, nu coördineert de Federatie al jaren ontwikkelingsprojecten (o.a. graanbanken, moestuinen, cursussen op het gebied van modernisering van de landbouw en ecologie). Een deel van de functioneringskosten wordt betaald door de leden (spaarders) van graanbanken in 354 dorpen. Een groot deel van de investeringskosten, zoals de kosten van dit project, komt via de katholieke kerk.

De Federatie van Graanbanken heeft drie betaalde medewerkers: een coördinator en twee voorlichters, die cursussen geven. Behalve de betaalde coördinator, Madas Allamine, spelen twee mensen **zonder salaris** een grote rol bij de coördinatie en monitoring: de Italiaanse pater Franco Martellozzo sj (87) en Khadam Daouro (nota bene moslim) die zich minstens twee dagen per week als **vrijwilliger** inzet om materialen te bestellen, af te leveren en toezicht te houden op al het constructiewerk en andere technische activiteiten. Bij de planning en coördinatie spelen vrijwillige dorpsvoorlichters een centrale rol.

PLANNING

Jan-juni 2026: Tchorourou, Baldje, Mabar.

Jan-juni 2027: Bourtie, Djawri, Zourni.

Kinderen doen ouders na.

BEGROTING	Fcfa	€
Gemiddeld per dam:		
10 steenhamers	75.000	114
5 breekijzers,	37.500	57
hamers, nijptangen	65.000	98
10 kruiwagens	250.000	381
10 scheppen	25.000	38
2 x huur van vrachtwagen	400.000	610
roestvrij staaldraad	500.000	762
binddraad	35.000	53
lessen staaldraad vlechten	120.000	183
5 tafels om staaldraad te vlechten	150.000	229
benzine monitoring	200.000	305
reparaties/onvoorzien	<u>100.000</u>	<u>152</u>
Totaal	1.975.000	3.011

Erosie bij Chawir. Moeilijke plek voor een dam.. Maar dit geeft een idee van het probleem.